

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060101

DOM
2012-04-27
Stockholm

Mål nr
M 8512-11

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2011-09-30 i mål nr M 777-11, se bilaga A

KLAGANDE

Eolus Vind AB, 556389-3956, Box 95, 281 21 Hässleholm
Ombud: Advokaten Mikael Wärnsby och jur.kand. Madeleine Claesson,
Studentgatan 6, 211 38 Malmö

MOTPARTER

1. Nils-Erik Ohlsson, Hagedal, Färlövsvägen 98-29, 291 93 Önnestad
Ombud: Anna Treschow, c/o LRF Konsult AB Juridiska Byrån,
Västra Boulevarden 47, 291 31 Kristianstad
2. Länsstyrelsen i Skåne län, 205 15 Malmö

SAKEN

Utökning av vindkraftverksamhet på fastigheterna Önnestad 24:20 och 26:10 samt Nyboholm 2:2 i Kristianstads kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom fastställer Mark- och miljööverdomstolen Miljöprövningsdelegationens vid Länsstyrelsen i Skåne beslut 2011-02-23 i ärende nr 551-9568-10.

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50 E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Eolus Vind AB har yrkat att mark- och miljödomstolens dom upphävs och att länsstyrelsens beslut ska fastställas.

Nils-Erik Ohlsson har bestritt ändringsyrkandet.

Länsstyrelsen i Skåne län har vidhållit sitt beslut.

GRUNDER OCH UTVECKLANDE AV TALAN I MARK-OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Eolus Vind AB

Den valda typen av verk kan drivas i olika ljudklasser, s.k. Mode. Bolaget avser att i första hand driva verken i ljudklassen Mode II. Tillverkaren garanterar då ett källjud om 102,5 dB(A). Drift i Mode II medför ingen effektsänkning, men den årliga produktionen minskas med en till två procent i förhållande till grundinställningen, Mode I. Nu finns också möjlighet att driva verken med en ny ljudinställning kallad Mode IV, med källjudet 101,4 dB(A). Om kommande mätningar visar att begränsningsvärdet överskrids med Mode II kan verken ljudoptimeras i Mode IV. Den årliga produktionsminskningen blir då sex procent.

De ljudberäkningar som ursprungligen gavs in är gjorda i programmet WindPro i enlighet med Naturvårdsverkets rekommenderade modell från 2001. Beräkningen utgår från en ljudutbredning enligt ”värsta scenario” där det antas att samtliga bostäder ligger i vindriktningen och hänsyn inte tas till markytans variation och meteorologiska parametrar som dämpar ljudutbredningen i terrängen. På så sätt uppnås en säkerhetsmarginal till de faktiska förhållandena. Ljudberäkningarna avser det fallet att de tre nya verken drivs i Mode II och de befintliga i Mode 0. Ljudpåverkan har analyserats tillsammans för befintliga och nu ansökta verk. Resultaten vid ”värsta scenario” visar att ljudnivån vid bostäder inte kommer att överskrida 40 dB(A). Vid en beräkningspunkt på fastigheten Önnestad 99:1 tangeras begränsningsvärdet.

Bolaget har nu låtit utföra kompletterande bullerberäkningar där de nya verken drivs med Mode IV. Beräkningarna visar att med drift i Mode IV kommer endast två av de berörda bostäderna att utsättas för buller överskridande 39 dB(A) och i dessa fall så marginellt att det inte är märkbart.

Av de ljudberäkningar som redovisats i målet framgår att bolaget har faktiska och tekniska förutsättningar att innehålla 40 dB(A) vid berörda bostäder. Det produktionsbortfall som skulle kunna uppstå till följd av att verken ljudregleras medför en så liten påverkan på lönsamheten att det inte utgör skäl att avstå från att uppföra verken.

Vid behov av ytterligare ljudsänkning finns ytterligare åtgärder att vidta. Ljud från vindkraftverk kan enkelt regleras genom bl.a. ändring av bladvinkel eller sänkning av varvtal. Ljudreglering av aktuella verk sker företrädesvis genom s.k. sektoriell ljudreducering eller reducereing av maxeffekten. Sektoriell ljudreducering är en inställning som är särskilt lämplig då det finns ett antal fastigheter i en viss vindriktning. Att sätta ned effekten är ett effektivt sätt för att sänka verkens källjud.

Länsstyrelsen har i sitt tillståndsbeslut i villkor 3 föreskrivit att den ekvivalenta ljudnivån utomhus vid bostäder tillsammans med de tre befintliga vindkraftverken i området inte får överskrida 40 dB(A) och att kontroll ska ske genom mätningar. Bolaget har åtagit sig att inte överskrida 40 dB(A). Dessa försiktighetsmått för verksamheten är tillräckliga för att begränsa de eventuella störningarna till en godtagbar nivå samt är i enlighet med vedertagen praxis.

Förbudet för det nordligaste verket utgör inte en nödvändig åtgärd i förhållande till risken för olägenheter för människors hälsa eller miljön. Under alla förhållanden är förbudet en alltför ingripande åtgärd i förhållande till risken för olägenheter för människors hälsa eller miljön.

Nils-Erik Ohlsson

Etableringen påverkar den miljö han bor och arbetar i. Försörjningen sker dessutom inom en näring som miljöbalken finner extra skyddsvärd. Avståndet till hans bostad understiger den minsta gräns om 1000 meter som kommunen tidigare tillämpat. Hans fastighetsgräns finns bara 80 meter från det nordligaste verket. Marken används som bete för korna. Risken för vindkraftverkens påverkan på mjölkkor är inte utredd. Jordbruksverksamheten är nödvändig för bibehållandet av natur- och kulturmiljön. Det allmänna intresset av att skydda lantbruket som inte kan flyttas och förläggas på annan plats har en större tyngd än intresset av ett verk som endast kommer att generera begränsade företagsmässiga och miljömässiga vinster.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen konstaterar att det sedan tidigare finns tre vindkraftverk i området och att mark- och miljödomstolen tillåtit två av de nu ansökta tre verken. De befintliga och de ansökta verken kommer tillsammans att utgöra en grupp av vindkraftverk.

Mark- och miljööverdomstolen har att pröva om det nordligaste av de nu ansökta tre verken, vars uppförande inte tillåtits av mark- och miljödomstolen, kan tillåtas på platsen med hänsyn till miljöbalkens hänsynsregler och hushållningsbestämmelser.

Mark- och miljödomstolen bedömde att hinder för lokaliseringen av det nordligaste verket förelåg främst på grund av risken för oacceptabla bullerstörningar i omgivningen. Nils Ohlsson har i huvudsak åberopat verkens inverkan på hans jordbruksverksamhet och natur- och kulturmiljön i området.

Bolaget har i Mark- och miljööverdomstolen kompletterat bullerutredningen med ytterligare bullerberäkningar.

Bolaget har åtagit sig att inte överskrida ljudnivån 40 dB(A) vid bostäder. Denna nivå har i praxis föreskrivits som begränsningsvärde för vindkraftverksamhet. Innehållandet av detta värde har bedömts godtagbart för att förhindra att olägenheter för människors hälsa och miljön uppkommer till följd av vindkraftverksamhet. Det har i målet inte framkommit omständigheter som ger anledning att ställa strängare krav än detta värde. Av bolaget i målet redovisade ljudberäkningar och möjliga åtgärder visar att bolaget har faktiska och tekniska förutsättningar att innehålla angiven ljudnivå vid bostäder även om alla de tre nu ansökta verken tillåts. Detta gäller även i beaktande av de befintliga vindkraftverken.

Mark- och miljödomstolen fann att de risker och olägenheter som verken kan medföra för Nils-Erik Ohlsson och hans verksamhet inte är av sådan dignitet att de ensamma utgör hinder mot placering av verken på de sökta platserna. Vad Nils-Erik Ohlsson anfört här föranleder inte annan bedömning.

Inte heller av utredningen i övrigt följer att hinder föreligger för uppförande även av det nordligaste verket.

Mot denna bakgrund finner Mark- och miljööverdomstolen att, med de villkor som länsstyrelsen föreskrivit i sitt beslut, även det nordligaste verket kan tillåtas. Mark- och miljödomstolens dom ska därför ändras i enlighet med vad som framgår av domslutet.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsrådet Ulla Bergendal, tekniska rådet Anna-Lena Rosengården, hovrättsrådet Peder Munck samt hovrättsassessorn Anita Seveborg, referent. Domen är enhällig.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2011-09-30
meddelad i
Växjö

Mål nr M 777-11

KLAGANDE

Nils Erik Sigvard Ohlsson, 581018-3615
Hagedal
Färlövsvägen 98-29
291 93 Önnestad

Ombud: Anna Treschow
c/o LRF Konsult AB Juridiska Byrån
Västra Boulevarden 47
291 31 Kristianstad

MOTPART

1. Eolus Vind AB, 556389-3956
Box 95
281 21 Hässleholm

2. Länsstyrelsen i Skåne län
205 15 Malmö

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Skåne Läns beslut 2011-02-03, dnr 551-9568-10, se bilaga 1

SAKEN

utökning av vindkraftverksamhet på fastigheterna Önnestad 24:20 och 26:10 samt Nyboholm 2:2 i Kristianstads kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen ändrar länsstyrelsens beslut endast så att tillstånd ges till bolagets tredjehandsyrkande, vilket innebär att tillstånd ges till två vindkraftverk med en navhöjd om högst 108 m och rotordiameter om högst 82 m med koordinaterna (RT 90 2,5 gon V) N/S 6 214 489, V/Ö 1 390 834 respektive N/S 6 214 217, V/Ö 1 390 580.

Dok.Id 182401

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 81 351 03 Växjö	Kungsgatan 8	0470-868 00 E-post: MMD.vaxjo@dom.se	0470-868 40	måndag – fredag 08:00-12:00 13:00-16:30

BAKGRUND

Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Skåne län (nedan länsstyrelsen) gav i beslut den 3 februari 2011 Eolus Vind AB tillstånd, jämte 11 villkor, för uppförande och drift av tre vindkraftverk med totalhöjd på maximalt 150 meter på fastigheterna Önnestad 24:20 och 26:10 samt Nyboholm 2:2 i Kristianstad kommun. Ansökan omfattade fyra alternativa yrkanden avseende tillstånd till att utöka befintlig vindkraftsanläggning i området

- i första hand med ytterligare tre vindkraftverk med navhöjd på maximalt 108 meter och rotordiameter på maximalt 82 meter,
- i andra hand med ytterligare tre vindkraftverk med navhöjd på maximalt 98 meter och rotordiameter på maximalt 82 meter,
- i tredje hand med ytterligare två vindkraftverk med navhöjd på maximalt 108 meter och rotordiameter på maximalt 82 meter samt
- i fjärde hand med ytterligare två vindkraftverk med navhöjd på maximalt 98 meter och rotordiameter på maximalt 82 meter.

YRKANDEN M.M.

Nils-Erik Ohlsson har nu överklagat beslutet och i första hand yrkat att beslutet upphävs. I andra hand har han yrkat att beslutet ändras så att Eolus Vind AB:s tredje- eller fjärdehandsyrkande vinner bifall.

Han har som grund för överklagandet anfört i huvudsak följande. Han äger och bebor fastigheten Kristianstad Önnestad 1:18. Han bedriver mjölkproduktion med ca 140 mjölkkor och investerade 2007 i ett nytt kostall med mjölkrobotar. Ett av vindkraftverken ska placeras på Kristianstad Önnestad 26:10 ca 80 meter från hans fastighetsgräns och kornas bete. Störningarna riskerar att slå ut produktionen. Placeringen begränsar dessutom möjligheten till fortsatt utveckling och anpassning av verksamheten och därmed bibehållen driftsinriktning på fastigheten. Eolus Vind Ab har inte i sin miljökonsekvensbeskrivning (MKB) visat att erforderlig hänsyn tagits till lokal näringsverksamhet som, i detta fall, är nödvändig för bibehållande av natur- och kulturmiljö. MKB:n uppfyller således inte miljöbalkens krav. Vindkraftens påverkan på mjölkkor är inte tillräckligt utredd, vare sig i empiri, forskning eller MKB:n. Mjölkkor är känsliga och laktationen störs lätt av stress

mm. Om kornas laktation eller dräktighet påverkas negativt av etableringen innebär detta en katastrof för honom och det är inte rimligt att en enskild får ta konsekvenserna av ett sådant experiment. Om mjölkproduktionen upphör kommer beteslandskapets öppna karaktär att ändras. Förutsättningarna är svåra och näringen underkastas ständigt strukturrationaliseringar. På många håll får man hyra in betesdjur i naturvårdssyfte. Området närmast de planerade verken betades inte under förra året eftersom jordbruk bedrivs på sätt att man växlar användningen av marken för optimal utväxling och hushållning. Området har således betats och kommer att betas igen.

Placeringen av vindkraftverken strider mot skyddsvärda intressen. Platsen är olämplig och olägenheterna, i form av bl.a. buller och skuggbildningar, blir betydande för honom pga. verkens närhet till fastighet och bostadshus. Det minsta avståndet mellan verk och bostad uppgår till ca 580 meter och mellan verk och fastighet ca 80 meter. Angivet skyddsavstånd, som dessutom är skönsmässigt beräknat, på 1000 meter har inte uppfyllts. Bullermätningarna som har gjorts är inte tillförlitliga. Det uppkommer s.k. rena toner, skuggor och reflexer som upplevs som störande för de närboende och eventuellt djuren. Även av säkerhetsskäl t.ex. risken för skador på omgivningen i form av exempelvis nedfallande is från vingarna, ska skyddsavståndet beaktas.

Härlighets- och marknadsvärdet på hans fastighet kommer att minska bl.a. då det blir svårt att hyra ut bostäder och stycka av tomter. Bygglovsplikt kommer sannolikt att införas för uppförande av ekonomibyggnader och förtätning av bostadshus på fastigheten nära etableringen. Beslutet har inte heller tagit hänsyn till den enskildes intresse av att värna om sin egendom.

Eolus Vind AB bestrider bifall till överklagandet och anför i huvudsak följande. Placeringen av vindkraftverken beror på att det finns järnväg och stamnätledning i området, vilka kräver ett visst mått av skyddsavstånd. Om verket hade placerats längre österut, bort från Ohlssons fastighet, hade verket legat för nära ledningen vilket försvårat helikopterbesiktningar. Kravet är 200 meter mellan yttersta faslinan och verkets vingpets, i praktiken ca 240 meter från verkets placering. Vindkraften

får dessutom inte ha för nära inbördes avstånd då turbulensen i luften ökar, vilket leder till att produktionen minskar.

Vid besök på Ohlssons fastighet betade mjölkorna 500 meter från föreslagen placering. På fältet sydost om markvägen mellan Kärrdala och Önnestad 26:10 finns ingen inhägnad för att hålla betesdjur och inga tecken visar att fältet tidigare betats eftersom fältet var bevuxet med vallgröda. Vindkraftverkets påverkan på däggdjur får anses tillräckligt utrett med tanke på att ett stort antal vindkraftverk i Europa placerats i jordbrukslandskapet och ingen sådan påstådd negativ påverkan utvisats.

Det finns risk för isbildning vid vissa väderförhållanden och riskavståndet beräknas till ca 285 meter. Enligt en rapport är iskastning i aktuella breddgrader mycket sällsynt. Om vingarna blir isbelagda faller isen, i form av porösa snöisklumpar, vanligtvis rakt ner. Andra parametrar som är av betydelse för isproblematiken är geografisk belägenhet, platsspecifika förutsättningar, områdets frekventering av människor/djur under de specifika väderförhållandena då is/iskast skapas samt hur området inom säkerhetsavståndet används. Då närområdet brukas mest intensivt under sommarhalvåret anses risken att skadas av nedfallande is som försumbar. Eventuella kor vistas mest troligt inte heller i området vintertid.

Ljudberäkningar har gjorts enligt gällande regler men bullerberäkningar kommer först att ske innan tillståndet tas i anspråk. Enligt tillverkaren alstrar kraftverket inte rena toner men skulle detta visa sig faller tillståndet. Att framtida ekonomibyggnader skulle kräva bygglov är rena spekulationer och har inte stöd i lag.

Länsstyrelsen bestrider bifall till överklagandet och anför i huvudsak följande. Positionerna för vindkraftverken som anges i bolagets ansökan och sedermera tillståndet är felaktiga men har korrigerats av Miljöprövningsdelegationen genom rättelse den 4 mars 2011. Det ena verket är rätteligen placerat 80 till 90 meter från fastigheten Önnestad 1:18. I Boverkets handbok anges att djur på bete snabbt vänjer sig vid regelbundna rörelser och skuggeffekter från kraftverken. Störningar som påverkar djurhållningen har inte rapporterats i något fall. Detta utgör således inte

hinder för att meddela tillstånd. Angående skyddsavstånd har Miljööverdomstolen anfört att en generell angiven avståndsgräns mellan vindkraftverk och bostäder endast är en riktlinje för bedömningen och att de faktiska förhållandena i varje enskilt fall är avgörande. Av stor betydelse är också kommunens inställning i lokaliseringsfrågan. Avseende störningarna som kraftverken kan medföra framgår av handlingarna att ljudnivån vid bostaden uppgår till 37,8 db(A), att verken inte avger rena toner samt att verken är antireflexbehandlade och därför inte genererar ljusreflexer. Uppstår rena toner är utövaren skyldig att se till att dessa upphör. Villkoren om begränsning av ljud och skuggor har formulerats utifrån rättspraxis.

DOMSKÄL

Tillståndsprövning av vindkraftsetablering, som betecknas som miljöfarlig verksamhet, innefattar frågan om den är tillåtlig med beaktande av bestämmelserna i miljöbalken samt, om så är fallet, vilka villkor som bör föreskrivas för att begränsa olägenheter för människors hälsa och miljön.

I målet tillämpliga bestämmelser framgår av det överklagade beslutet. Därutöver görs följande tillägg.

Aktuellt område omfattas varken av detaljplan eller av områdesbestämmelser. Gällande översiktsplan, antagen den 9 oktober 1990, tar inte upp frågan om vindkraftsetablering. I kommunens förslag till vindbruksplan ryms aktuell park huvudsakligen inom område som prioriteras för större vindkraftsetableringar. Verken ska placeras i anslutning till ett riksintresseområde, ca 80 meter från Nils-Erik Ohlssons fastighet, ca 700 m från hans bopstad, samt ca 580 meter från närmast belägna bostad. Alternativ lokalisering med enbart två nya verk har presenterats. Bolagets tredje- och fjärdehandsyrkande innebär att maximal ljudnivå minskas från 37,8 till 35,4 dB(A) vid hans bostad och från 40,0 till 37,7 vid nästmast belägna bostad.

Sammanfattningsvis har Nils-Erik Ohlsson till grund för sitt överklagande anfört att etableringen av vindkraftverken negativt påverkar befintlig och framtida verksamhet av mjölkproduktion, strider mot skyddsvärde intressen, inte uppfyller rikt-

linjerna för skyddsavstånd, buller, skuggor, reflexer och s.k. rena toner, innebär en säkerhetsrisk samt minskar ”härlighets-” och marknadsvärdet på fastigheten.

Mark- och miljödomstolen gör följande bedömning

De invändningar som riktats mot verksamhetens tillåtlighet gäller framför allt lokaliseringen. Det som anges i en kommunal vindbruksplan utgör endast rekommendationer vid tillståndsprovning enligt miljöbalken. Planen i sig utgör således inget hinder mot att tillåta de planerade vindkraftverken.

Ett av vindkraftverken ska uppföras precis vid fastighetsgränsen och 700 meter från Nils Erik Olssons bostadshus. En generellt angiven avståndsgräns mellan vindkraftverk och bostäder är endast en riktlinje för bedömningen. De faktiska förhållandena i varje enskilt fall är avgörande. Vidare är det inte vindkraftverkens storlek i sig utan de störningar som de kan medföra som ska bedömas (se miljööverdomstolens dom av den 7 november 2003 i mål nr M 9178-02).

Vindkraftverken medför i och för sig vissa risker och olägenheter för Nils-Erik Ohlsson och hans verksamhet. Dessa risker och olägenheter kan dock inte anses vara av sådan dignitet att de ensamma utgör hinder mot placering av verken på de sökta platserna. Genom att tillåtligheten enligt miljöbalken har ifrågasatts av en berörd sakägare bör dock mark- och miljödomstolen ta ställning till tillåtligheten av ansökt verksamhet i ett helhetsperspektiv.

Uppförande och drift av vindkraftverk medför vidare alltid en viss påverkan på landskapsbilden. I det aktuella området är landskapsbilden redan påverkad av bl.a. järnväg, riksväg, befintliga vindkraftverk och kraftledningar. Den ytterligare påverkan som de sökta vindkraftverken kommer att medföra kan inte anses vara av sådan omfattning att de på den grunden inte kan tillåtas. Verksamheten kommer inte heller att påtagligt påverka områden av riksintresse eller andra särskilt skyddade områden på ett sådant sätt att det utgör hinder för tillåtligheten. I likhet med länsstyrelsen ser inte domstolen att skillnaden i höjd mellan de olika yrkandena har avgörande betydelse från landskapsbildssynpunkt.

Bolaget har åtagit sig att vidta åtgärder för att bullret inte ska överstiga 40 dB(A) vid bostäder under någon tid av dygnet. Denna ljudnivå har accepterats i praxis (se bl.a. miljööverdomstolens dom av den 7 november 2003 i mål nr M 9282-02). Det framgår dock att vid en näraliggande bostad beräknas det sammanlagda bullret från ansökt och näraliggande vindkraftspark medföra ett maximalt buller på 40,0 dB(A) och då förutsätts ändå en nedsättning av verkets effekt vid vissa vindstyrkor, vid vilka ljud från vindkraften anses vara mest störande. Det finns alltså ingen marginal för eventuella beräkningsosäkerheter. Enligt förarbetena till miljöbalken förutsätter ett villkor med gränsvärden en viss säkerhetsmarginal (prop.1997/98:45 del 1 s. 172). Det överklagade beslutet innehåller bullervillkor av den typ som tidigare betecknades som gränsvärden ("får inte överskridas").

För att tillstånd ska kunna medges får det inte råda något tvivel om att lokaliseringen inte medför minsta intrång och olägenhet, utan oskäligen kostnad. Domstolen anser att bullerfrågan är av avgörande betydelse för tillåtligheten, och att ett begränsningsvärde bör anges för den nivå som utgör gräns för olägenhet av betydelse. Därvid ska även beaktas hela tiden för tillståndets giltighet, under vilken tid även eventuellt andra än de nu boende ska tillförsäkras en god boendemiljö.

För ett öppet, plant landskap anges i Naturvårdsverkets rapport 6241 (rev. 2010) att denna typ av beräkningar kan ske med en noggrannhet +/- 1dB(A). Länsstyrelsens miljöprövningsdelegation har framhållit behovet av omfattande mätningprocedurer för att klargöra om nivån kan innehållas eller ej. Sökanden har föreslagit ytterligare effekt-nedsättning av alla sex verken inom parken om bullervillkor inte skulle uppfyllas. Det framgår dock inte hur mycket ytterligare produktionsbortfall det skulle innebära.

Mark- och miljödomstolen anser att sökanden inte entydigt har visat att alternativen A och B inte kan befaras medföra olägenhet av väsentlig betydelse på grund av bullerstörning och därmed inte heller att den skulle vara i överensstämmelse med miljöbalkens hänsynsregler. Om däremot det nordligaste av de verk som ansökan avser utesluts, enligt sökandens alternativyrkande C, så klaras aktuellt bullervillkor med viss marginal, och därmed kan lokaliseringen av övriga två verk anses ha visats

vara tillåtliga. Dessa två verk medför inte heller störningar av beaktansvärd omfattning i de andra avseenden som klaganden har framfört.

För tillståndet har ställts upp villkor för att begränsa skuggverkan av vindkraftverken till åtta timmar faktiskt skuggbildning per år med krav på kontroll av villkoret, i enlighet med etablerad praxis (miljööverdomstolens dom av den 16 september 2003 i mål nr M 3554-02). Den inskränkning i driften som skuggbegränsningen medför kan anses vara skälig. Vad som framkommit i detta mål föranleder inte mark- och miljödomstolen att ändra villkoren för skuggverkningar och inte heller för buller.

Olägenheter på grund av eventuella reflexer och rena toner ska enligt ansökan inte förekomma, och omfattas alltså inte av tillståndet. Skulle detta ändå förekomma är frågan oreglerad och möjlig för ingripande från tillsynsmyndigheten.

Sammanvägd bedömning

Mark - och miljödomstolen finner att endast två av de tre verk som ansökan avser med tillräcklig säkerhet kan bedömas uppfylla miljöbalkens hänsynskrav, varför tillstånd ska ges enligt sökandens yrkande om alternativ C. Domstolen finner vidare att villkoren för verksamheten får anses väl avvägda och i enlighet med gällande praxis.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV 427)

Överklagande senast den 21 oktober 2011

Lena Pettersson

Bruno Bjärnberg

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Lena Pettersson, ordförande, och tekniska rådet Bruno Bjärnberg samt de särskilda ledamöterna Anders Wetterling och Tom Winge. Föredragande har varit beredningsjuristen Anna Matell Dageborn.

LÄNSSTYRELSEN
I SKÅNE LÄN

Miljöprövningsdelegationen

BESLUT

1(23)

2011-02-03

551-9568-10

VÄXID 1290-1002C
Rotel 7

INKOM: 2011-03-07
MÅLNR: M 777-11
AKTBIL: 2

Eolus Vind AB
Box 95
281 21 Hässleholm

Tillstånd enligt miljöbalken för vindkraftsanläggning, verksamhetskod 40.100

Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Skåne län ger **Eolus Vind AB**, (556389-3956), nedan kallat bolaget, tillstånd enligt 9 kap miljöbalken för uppförande och drift av tre vindkraftverk med en totalhöjd på maximalt 150 meter, enligt förstahandsyrkandet, på fastigheterna Önnestad 24:20, 26:10 och Nyboholm 2:2 i Kristianstads kommun.

Tillståndet gäller i 30 år från och med den dag beslutet har vunnit laga kraft.

Miljöprövningsdelegationen godkänner miljökonsekvensbeskrivningen i ärendet.

För tillståndet gäller följande villkor:

1. Om inte annat framgår av övriga villkor eller föreskrifter ska anläggningen uppföras och verksamheten bedrivs i huvudsaklig överensstämmelse med vad bolaget har angivit i ansökningshandlingarna eller i övrigt uppgivit eller åtagit sig i ärendet.
2. Totalhöjden på vindkraftverken får uppgå till högst 150 meter över mark. Reklam får inte förekomma på någon del av anläggningen.
3. Den ekvivalenta ljudnivån utomhus vid bostäder får på grund av vindkraftsanläggningen, tillsammans med vindkraftverken på fastigheterna Isgrannatorp 8:1, Önnestad 103:1 och 31:12 inte överstiga 40 dBA.

Den ekvivalenta ljudnivån ska kontrolleras genom närfältsmätningar och beräkningar eller genom immissionsmätningar vid bostäder. Inom ett år från det att vindkraftsanläggningen tagits i drift ska en kontroll av den ekvivalenta ljudnivån vid de fyra närmast belägna bostäderna utföras. Kontroll ska därefter ske så snart det föreligger förändringar i verksamheten som kan medföra ökade ljudnivåer, dock minst en gång var femte år.

4. Rörliga skuggor från vindkraftsanläggningen, tillsammans med vindkraftverken på fastigheterna Isgrannatorp 8:1, Önnestad 103:1 och 31:12 får inte överstiga 8 timmar per år eller 30 minuter per dygn på störningskänslig plats vid bostäder. Som störningskänslig plats räknas uteplats, eller en yta på 25 m², som används för t ex rekreation, vila eller arbete, i anslutning till bostäder.

Kontroll av villkoret ska utföras genom att den faktiska skuggtiden mäts och registreras vid de bostäder som teoretiskt kan utsättas för rörliga skuggor överstigande 8 timmar per år eller 30 minuter per dygn.

5. Hinderbelysningen ska avskärmas och ljusintensiteten ska reduceras på natten så mycket som gällande lagstiftning medger.
6. Om läns-pumpning förekommer vid anläggningsarbeten ska åtgärder vidtas som hindrar att pumpningen orsakar grumling eller utsläpp av sediment till ytvatten.
7. Hantering och förvaring av kemiska produkter och farligt avfall ska ske på sådant sätt att eventuellt spill eller läckage inte kan nå och förorena kringliggande mark eller vatten. Käril innehållande sådana produkter och sådant avfall ska vara tydligt märkta med sitt innehåll.
8. Senast en månad efter att anläggningsarbetet är utfört ska detta anmälas till tillsynsmyndigheten. När vindkraftverken är uppförda ska tillfälliga monteringsplatser, uppställningsplatser och liknande platser återställas inom ett år från det att anläggningsarbetena avslutats.

I de fall inte hela anläggningen enligt tillståndet uppförs samtidigt ska återställning ske i de delar som uppförts. Det ska i de fallen ske senast ett år efter anläggningsarbetenas avslutande på respektive plats inom verksamhetsområdet.

9. Åtgärder för återställande av området ska vidtas vid nedläggning av verksamheten. Verksamheten ska anses som nedlagd om elproduktion inte har bedrivits under ett år, eller om giltigt tillstånd inte föreligger. Området ska vara återställt senast 30 år efter den dag då tillståndet vunnit laga kraft. Som nedlagd verksamhet räknas även del av anläggningen, såsom enskilda vindkraftverk, som tas ur drift innan huvuddelen av verksamheten läggs ned.
10. För verksamheten ska det finnas ett kontrollprogram som möjliggör en bedömning av om villkoren följs. I kontrollprogrammet ska anges

mätmetoder, mätfrekvens och utvärderingsmetoder. Kontrollprogram ska redovisas innan verksamheten påbörjas.

11. Detta tillstånds giltighet är beroende av att verksamhetsutövaren ställer säkerhet på 2 400 000 SEK för kostnader som kan uppstå för efterbehandling och andra återställningåtgärder som verksamheten kan föranleda. Säkerheten får ställas efterhand genom en första avsättning om 800 000 SEK innan någon del av tillståndet enligt detta beslut tas i anspråk och därefter ytterligare 800 000 SEK fem respektive tio år efter den första avsättningen. Beloppen ska indexuppräknas efter konsumentprisindex med 2010 som basår.

Miljöprövningsdelegationen överläter, med stöd av 19 kap 5 § punkten 8 jämfört med 22 kap 25 § tredje stycket miljöbalken, åt tillsynsmyndigheten att vid behov meddela närmare villkor beträffande:

- Synkronisering av hinderbelysningens blinkning.
- Vilka åtgärder som behövs för att återställa området enligt villkor 8 och 9 och i vilken omfattning anläggningen därvid ska tas bort samt hur tillfälliga platser ska återställas efter det att anläggningsarbetet är avslutat.

Vindkraftsanläggningen ska ha uppförts och tagits i drift senast fem år efter tillståndet har vunnit laga kraft, annars förfaller tillståndet i de delar som inte genomförts. Bolaget ska skriftligen meddela tillsynsmyndigheten och Länsstyrelsen när tillståndet tas i anspråk.

Detta beslut gäller när det har vunnit laga kraft.

Detta beslut kan överklagas hos Miljödomstolen vid Växjö tingsrätt. Miljöprövningsdelegationen beslutar att delgivning ska ske genom kungörelse.

BESLUT OM KUNGÖRELSEDELGIVNING samt HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga

Särskilda upplysningar

Detta tillstånd befriar inte verksamhetsutövaren från skyldigheten att iaktta vad som i miljöbalken och annan författning, t ex plan- och bygglagen, föreskrivs i fråga om den anläggning och verksamhet som avses med tillståndet.

Frågor om biotopskydd enligt 7 kap 11 § miljöbalken prövas inte i detta tillstånd. Om biotopskyddsområden, enligt bilaga 1 till förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m m, kommer att påverkas av verksamheten ska dispens sökas hos Länsstyrelsen innan verksamheten påbörjas.

Frågor rörande artskydd enligt 8 kap 1 § miljöbalken samt 4 § i artskyddsförordningen (2007:845) och dess bilaga 1, prövas inte i detta tillstånd. Om någon art i bilaga 1 till artskyddsförordningen kommer att påverkas av verksamheten ska dispens sökas hos Länsstyrelsen innan verksamheten påbörjas.

Länsstyrelsen erinrar om skyldigheten, enligt 2 kap 10 § kulturminneslagen, att om en fornlämning påträffas under grävning eller annat arbete, ska arbetet omedelbart avbrytas. Den som leder arbetet ska omedelbart göra anmälan till Länsstyrelsen. Fornlämningar kan uppträda som härdrester, stenpackningar eller mörka färgningar i jorden.

Detta tillstånd befriar inte verksamhetsutövaren från eventuell prövning enligt el-lagen (1997:857) för de elektriska anläggningar som ingår i verksamheten.

Försvarsmakten bör senast 30 dagar före uppförandet av det tillkommande vindkraftverket underrättas om dess exakta läge och höjd på Försvarsmaktens blankett.

Hindermarkering bör utföras enligt gällande föreskrifter och allmänna råd om markering av byggnader, master och andra föremål.

Av 2 kap 1, 2 och 5 §§ förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken ska den som driver verksamheten enligt detta tillstånd betala en årlig avgift som framgår av bilaga till samma förordning.

Enligt 5 § sista stycket förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd krävs inte tillstånd för en sådan mindre ändring av verksamheten vilken inte innebär att en olägenhet av betydelse för människors hälsa eller miljön kan uppkomma. Anmälningsskyldighet föreligger enligt 21 § punkten 3 samma förordning.

Ändrade ägarförhållanden ska, enligt 32 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, snarast meddelas tillsynsmyndigheten av den nye verksamhetsutövaren.

Bestämmelser om tillsyn över efterlevnaden av detta tillstånd finns i 26 kap miljöbalken och i förordningen (1998:900) om tillsyn enligt miljöbalken.

Vid hantering av farligt avfall ska avfallsförordningen (2001:1063) beaktas. Den som lämnar över farligt avfall för transport är bl a skyldig att kontrollera att transportör och mottagare har erforderliga tillstånd för verksamheten.

För verksamhetsutövarens egenkontroll finns bestämmelser i 26 kap 19 § miljöbalken och i förordningen (1998:901) om verksamhetsutövarens egenkontroll. Tillsynsmyndigheten får vid behov meddela ytterligare föreskrifter om hur kontrollen ska bedrivas.

Tidigare beslut

Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Skåne län har den 3 maj 2007 meddelat tillstånd enligt miljöbalken för tre befintliga vindkraftverk på fastigheterna Isgrannatorp 8:1, Önnestad 103:1 och 31:12. Tillståndet gäller till och med den 31 december 2037. Dessa verk har olika verksamhetsutövare och benämns 1-3 i karta enligt bilaga 1.

Samråd

Samråd med Länsstyrelsen och Kristianstads kommun ägde rum den 6 april 2009. Samrådsmöte med närboende hölls i form av öppet hus i Önnestads folkhögskola den 16 april 2009. Inbjudan till samrådet skickades ut till boende inom 1,5 km från vindkraftverken ca två veckor innan mötet samt genom annonsering den 2 april 2009 i Kristianstadsbladet.

Samråd har även genomförts med statliga myndigheter, företag och intresseorganisationer mellan februari 2008 till april 2010.

Länsstyrelsen har i beslut den 4 februari 2010 bedömt att verksamheten kan antas medföra betydande miljöpåverkan.

Ansökan och yrkande

Bolaget har hos Länsstyrelsen, Miljöprövningsdelegationen, ansökt om tillstånd enligt 9 kap miljöbalken för att utöka befintlig vindkraftsverksamhet i området med ytterligare tre vindkraftverk på fastigheterna Önnestad 26:10 (verk 4 i tabell nedan), Nyboholm 2:2 (verk 5 i tabell nedan) samt Önnestad 24:20 (verk 6 i tabell nedan). Ansökan omfattar fyra alternativa yrkanden enligt följande:

I första hand tillstånd att utöka befintlig vindkraftsanläggning i området med ytterligare 3 vindkraftverk med navhöjd på maximalt 108 meter och rotordiametern maximalt 82 meter. Placering nummer 4, 5 och 6 enligt karta i bilaga 1

I andra hand tillstånd att utöka befintlig vindkraftsanläggning i området med ytterligare 3 vindkraftverk med navhöjd på maximalt 98 meter och rotordiametern maximalt 82 meter. Placering nummer 4, 5 och 6 enligt karta i bilaga 1.

I tredje hand tillstånd att utöka befintlig vindkraftsanläggning i området med ytterligare 2 vindkraftverk med navhöjd på maximalt 108 meter och rotordiametern maximalt 82 meter. Placering nummer 5 och 6 enligt karta i bilaga 1.

I fjärde hand tillstånd att utöka befintlig vindkraftsanläggning i området med ytterligare 2 vindkraftverk med navhöjd maximalt 98 meter och rotordiametern maximalt 82 meter. Placering nummer 5 och 6 enligt karta i bilaga 1.

Ärendets handläggning

Ansökan kom in den 22 juni 2010. Till ansökan fogades en miljökonsekvensbeskrivning. Revidering av yrkanden inkom den 4 november 2010. Ansökan och miljökonsekvensbeskrivningen kungjordes, efter komplettering och reviderat yrkande, den 12 november 2010 i ortstidning.

Länsstyrelsen har genomfört remissförfarande med Försvarmakten samt Kommunfullmäktige, Byggnadsnämnden och Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Kristianstads kommun. Försvarmakten, Byggnadsnämnden och Miljö- och hälsoskyddsnämnden har kommit in med yttranden.

Bolaget och miljö- och hälsoskyddsnämnden har beretts tillfälle att lämna synpunkter på Länsstyrelsens yttrande med förslag till beslut.

Bolagets beskrivning av verksamheten jämte miljökonsekvensbeskrivning

Placering och utseende

Vindkraftverkens placering är följande enligt rikets koordinatsystem (RT90 2,5 gon V):

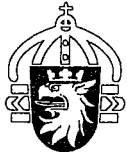
Ansökta vindkraftverk, numrerade 4-6 i bifogad karta.

4. x = 6 214 672	y = 1 391 089	Önnestad 26:10
5. x = 6 214 489	y = 1 390 834	Nyboholm 2:2
6. x = 6 214 217	y = 1 390 580	Önnestad 24:20

Det aktuella området är ca 20 km² stort och begränsas i sydväst av Nävlingeåsen, i nordväst av Önnestad och i öster av Vinnö och Färlövs tätorter. Önnestad har ca 1800 invånare, Färlöv har 1000 invånare och Vinnö knappt 500 invånare. Utspridda i landskapet finns gårdar och enskilda bostadshus samt även några av de gårdar som omfattas av riksintresseområdet för kultur, Araslövs farmer. Eftersom gårdarna i slättlandskapet har ett ganska utsatt vindläge har flertalet av dem större eller mindre läplanteringar runt bostäder och ekonomibyggnader. En lokalisering enligt huvudalternativet i ansökan innebär att ca tjugofem bostäder finns inom ett avstånd på 1000 meter från något av vindkraftvrekerna. Det kortaste avståndet mellan ett av vindkraftverken och bostad är ca 580 meter.

Delar av området är starkt påverkat av infrastrukturetableringar såsom järnväg, större riksväg och kraftledningar. I anslutning till riksväg 21 finns en speditjonsfirma samt ett stenbrott. I närområdet finns idag fem vindkraftverk etablerade. Mellan Isgrannatorp och Önnestad finns tre stycken Enercon E82 med en navhöjd på 98 meter och rotordiameter på 82 meter. Dessa verk har en effekt på vardera 2 MW. Avståndet till den sökta anläggningen är ca 600 meter. Nordväst om Önnestad finns två Vestas V29 med en navhöjd på 31 meter och rotordiameter på 29 meter. Dessa verk har en effekt på vardera 225 kW. Avståndet till den sökta anläggningen är ca 3 kilometer.

Vid Karpalund i öster finns livsmedelsindustri, biogasanläggning samt Kristianstads lagerhusförenings silo som dominerande element i landskapet.

Alternativ

Nollalternativ

Nollalternativet innebär att inga verk utöver de befintliga etableras i området. I övrigt fortsätter driften av jordbrukslandskapet i området som tidigare.

Lokalisering

Tidigare har tre vindkraftverk etablerats i området. De yrkade alternativen innebär en utökning av denna grupp. Av de tre planerade verken kommer två att ligga inom A-område enligt kommunens vindbruksplan medan ett verk hamnar i ett C-område. I beskrivningen av det aktuella C-området sägs att området är olämpligt för vindkraftetablering för att inte minska utbyggnadsmöjligheterna i A-området samt för att etableringar skulle kunna ge störningar gentemot Önnestad tätort.

Ett alternativ till den yrkade lokaliseringen har redovisats. Den platsen ligger strax väster om Färlöv och rymmer fyra till fem vindkraftverk. Begränsningarna i detta område är att området ligger inom riksintresse för kulturmiljö, Araslövs farmer. Stora delar av området är även uttaget som C-område i kommunens vindbruksplan på grund av riksintresseområdet. Avståndet till de redan etablerade vindkraftverken vid Isgrannatorp skulle bli mindre än de tre kilometer som rekommenderas i kommunens vindbruksplan. Ur landskapsbildssynpunkt anses det dessutom generellt vara bättre att etablera fler verk i varje grupp än att ha många grupper med få verk. En utbyggnad av vindkraft i området hindrar inte heller den föreslagna utbyggnaden av bostäder enligt kommunens program "Nästa Önnestad!" då avståndet mellan verken och nybyggda bostäder kommer att vara ca 1,5 kilometer.

Utformning

Den alternativa utformningen består i att antalet och storleken på vindkraftverken i gruppen varierar enligt vad som framgår av yrkade alternativ.

De befintliga verken numrerade 1-3 enligt karta i bilaga 1 har en navhöjd på 98 meter. Om de sökta verken, numrerade 4-6 enligt karta i bilaga 1, tillåts att etableras med navhöjden 108 meter kommer denna ökning i höjd troligtvis att medföra en produktionsökning på ca 5-6 %, vilket skulle innebära 200-300 000 kWh årligen per verk.

Då de befintliga verken har lägre navhöjd, 98 meter, kommer vindkraftverken inom gruppen för första- tredjehandsyrkandet att ha olika navhöjd och totalhöjd

men avstånden mellan verken är stort och den relativa skillnaden i höjd mellan verken är liten.

Landskapsbild

Området, som tillhör den egentliga Kristianstadsslätten, avvattnas av Bockebäck och Vinne å som rinner genom området. Slättlandskapet är storskaligt, okomplex och flackt utan större läplanteringar. Sydväst om slätten reser sig Nävlingeåsen med betydande skogsområden och ger området en naturlig avgränsning och riktning. På sina ställen når åsen upp till 170 meter över havet medan vindkraftverken kommer att placeras 5-10 meter över havet.

Cirka tjugofem bostäder ligger inom en kilometer från de planerade verken. Från dessa bostäder kommer man att uppleva verken som ett dominerande inslag i landskapet. Även längre bort än en kilometer kan verken upplevas som dominerande eftersom de upptar en stor del av synfältet i horisontalled. Risken för detta är störst vid bostäder som ligger sydost och nordväst om verken. För boende i norra Vinnö upptar verken bara en liten del av synfältet i horisontalled medan de från till exempel Kärrdala kommer att uppta ett horisontellt synfält om ca 45 grader.

Även från riksväg 21 kommer verken att upplevas som dominerande då det närmaste verket är placerat ca 400 meter från vägen.

På grund av landskapets beskaffenhet, flackt och storskaligt, kommer man att kunna se hela eller större delen av verken från många platser runt om i landskapet. Uppe på Nävlingeåsen kommer verken till stor del att vara dolda bakom ett massivt skogsbälte och nere på slätten kan Nävlingeåsen bidra till att verkens dominans i området minskar något.

Djur, natur, friluftsliv och kulturmiljö

Den föreslagna etableringsplatsen är belägen strax utanför riksintresseområdet för naturvård benämnt N64 *Helgeåns nedre lopp*, delområde a. Området karaktäriseras av våtmarkerna vid Araslövssjön och Hammarsjön vilka utgör ett stort långsträckt våtmarkskomplex med värdefulla mader längs sjöstränderna vilka tidvis är översvämmade. Området är viktig rastlokal för vadare, änder och gäss. Ängshök, brun kärrhök och tornfalk rör sig inom hela området. För att bevara området krävs fortsatt jordbruk med åkerbruk, slätter, naturvårdsinriktad betesdrift och skötsel av landskapselement. Området som är av riksintresse för naturvård

inrymmer även två Natura 2000-områden och omfattas av Ramsarkonventionen. Det finns inget som tyder på att en etablering av ytterligare vindkraftverk utanför riksintresseområdet skulle kunna påverka naturvärdena i området negativt. Möjligtvis kan en etablering medföra att de gäss som i dagsläget använder åkermarken i etableringsområdet för födosök söker sig till andra marker i närområdet. Avståndet från vindkraftsparken till de aktuella Natura 2000-områdena är mer än 2,5 kilometer. Vindkraftsanläggningen bör inte innebära någon större påverkan på fågelfaunan vid Araslövssjön eller intilliggande område vad avser häckning, födosök eller flyttvägar.

Etableringsområdet är ett produktivt jordbrukslandskap som gränsar till våtmarksängar med rikt fågelliv. En viss påverkan kan uppstå på fågellivet i den absoluta närheten av verken - fåglar kan kollidera med torn och rotorblad, eller undvika närområdet för häckning och födosök. Området runt Araslövssjön och dammarna i Karpalund är rikt på fåglar, både i antal arter och i individer. Arter som kan ses är bl.a. olika arter gäss, tranor och vadarfåglar som tofsvipa och ljungpipare. Bland häckande arter finns årta, skedand storspov och gulärta. På åkrarna i etableringsområdet uppehåller sig ofta större flockar med gäss. De här förslagna vindkraftverken är alla placerade utanför området för riksintresseområdet för naturvård, Ramsarområdet och Natura 2000-område. Kortaste avstånd mellan riksintresseområdet och de planerade vindkraftverken är ca 750 meter.

Det aktuella området har studerats för att utröna vilka fågelarter som finns inom området samt deras rörelsemönster. Studien visar att de planerade verken innebär en marginell påverkan på arternas häcknings- och födosöksområden samt att den potentiella påverkan på populationerna till följd av kollision med de aktuella vindkraftverken är försumbar i relation till andra dödsorsaker för de berörda fågelarterna.

Avseende däggdjur i området finns främst hare och rådjur. Erfarenheter visar att vindkraftens påverkan på dessa djur är mycket liten. Undantag bland däggdjuren kan dock vara fladdermöss. Dessa kan lockas till vindkraftverk för att jaga insekter som samlas kring värmen vid maskinhuset. Fladdermössen riskerar då att dödas av fysisk kontakt med rotorbladen eller genom det övertryck som kan uppstå när ett rotorblad passerar tätt in på fladdermusen. Områdets öppna karaktär är dock inte vad som generellt anses attraktivt för fladdermöss.

Det utpekade området ligger på jordbruksmark och har inget större värde för det rörliga friluftslivet. Till viss del kan jakt i området komma att påverkas av skuggor och ljud från verken. Område i närheten som kan anses vara värdefulla för friluftsliv och rekreation är bl.a. Araslövs och Skepparslövs golfklubbar samt strövområdena vid Bockeboda. Även Helge å med Araslövssjön är av intresse för friluftslivet. En utökning av vindkraftparken förväntas dock inte ge någon större påverkan på friluftslivet i området.

Vidsträckta åkerfält, alléer och en av Araslövs gård präglad bebyggelse understryker karaktären av slottslandskap. Ett flertal fornlämningar, främst i form av högar, visar att platsen varit bebodd sedan lång tid. Trakten hade under medeltiden och fram till 1600-talet befästa anläggningar då sankmarkerna i området var svårforcerade och lätta att försvara. Araslöv blev centrum i ett stort medeltida godscomplex. I anslutning till Araslövs gård uppfördes på 1300-talet Araslövs kyrka. De farmer som bildades i samband med enskiftet innehades i flera fall av ståndspersoner och försågs med huvudbyggnader i en för tiden typisk arkitekturstil. Många av dessa farmer bevarar än idag sin ursprungliga prägel. De vidsträckta åkerfälten, betes- och sankmarkerna samt alléerna utgör alla viktiga inslag i kulturlandskapet, så även farmerna med sin särpräglade stil.

Avståndet från de planerade verken till den närmast belägna farmen, Wrangelsdal, är drygt 1,5 kilometer. Avståndet till övriga farmer varierar mellan 2 och 6 kilometer. Avståndet till Araslövs gård och Araslövs kyrka är drygt 2 kilometer. Då avståndet från vindkraftverken till farmerna i samtliga fall överstiger ett avstånd av 1 000 meter kommer verken att synas tydligt utan att påtagligt dominera landskapsbilden. De tre befintliga vindkraftverken utgör i dagsläget ett modernt inslag i kulturlandskapet och en etablering av ytterligare verk kommer endast delvis att förändra landskapsbilden. Dessutom är landskapet redan idag genomkorsat av vägar, järnväg, kraftledningar och industrianläggningar. Kulturområdet får därför anses kraftigt påverkat redan idag.

Vattenverksamhet

Vid etablering av vindkraftsfundamenten kommer det troligtvis att bli nödvändigt med en temporär avledning av grundvatten. Utifrån den riskanalys som har utförts gällande en temporär vattenavledning går det att dra slutsatsen att en mindre och tillfällig bortledning av vatten inte kommer att påverka brunnar i närområdet. Man bör dock säkerställa att grundvatten inte tränger upp längs nerdrivna pålar eftersom detta kan kräva en permanent vattenavledning. En permanent avledning

av vatten skulle kunna orsaka sättningar i den närliggande järnvägsvallen. Vid uppförandet av ett av vindkraftverken i första byggetappen använde man sig av tillfällig vattenavledning vid byggnation av fundamentet. Inga spår av uppträngande vatten finns idag kvar vid detta verk. Mot bakgrund av riskanalysen dras slutsatsen att inget tillstånd för vattenverksamhet krävs. Det vatten som pumpas upp runt fundamenten kommer att avledas till befintliga täckdiken/dagvattensystem. I anslutning till de båda nya brunnar som anlagts i området finns dagvattensystem för detta. Kontrollprogram som omfattar kontrollmätning av nivåer i närliggande brunnar innan och under arbetena samt flödesmätning av det bortpumpade vattnet kommer att upprättas.

Ljud och skuggbildning samt avstånd till bostäder

Av ljudutredningen framgår att samtliga bostäder klarar riktvärdet på 40 dBA. För verk 1-3 som redan är etablerade har i beräkningen använts källjudet 104 dBA. Verk 4-6 som föreslås byggas kommer att behöva ljudoptimeras för att inte riktvärdet 40 dBA ska överskridas vid intilliggande bostäder. Denna ljudoptimering är en magnetisk effektbegränsare i vindintervallet 7-9 m/s som innebär att märkeffekten nås först vid 13 m/s istället för vid 12 m/s. Ljudoptimeringen ger en produktionsminskning på ca 1-2 % för de aktuella verken. Lågfrekvent ljud från vindkraftverk inomhus innebär inte ett problem i normaliserade bostäder så länge som man håller sig under 40 dBA utomhus vid bostäder.

För förstahandsalternativet kan ett flertal bostäder teoretiskt få rörliga skuggor överstigande 30 timmar per år. För den mest utsatta bostaden, på fastigheten Önnestad 79:1, kan skuggtiden teoretiskt uppgå till maximalt 56 timmar per år. Även för fjärdehandsalternativet får denna bostad den högsta skuggtiden. För detta alternativ kan skuggtiden teoretiskt uppgå till maximalt 47 timmar.

Skulle skuggor upplevas som besvärande på någon fastighet finns det flera möjligheter att reducera dessa. Ett sätt att minska störande skuggor på fastigheterna är att installera markiser över fönster eller vid uteplats eller plantera snabbväxande vegetation. Finner man ingen gemensamt godtagbar lösning kan vindkraftverken ställas in för skuggoptimering. Med hjälp av en ljusmätare kontrollerar systemet vid kritiska tidpunkter huruvida det är mulet eller soligt och vid sol stannar verket automatiskt.

Avveckling

Vindkraftverkens livslängd beräknas till ca 20 år. Livslängden kan förlängas genom att vissa huvudkomponenter, såsom rotorblad och generator, byts ut eller uppgraderas. Området kan återställas enligt följande:

- Torn, turbiner och rotorblad demonteras och fraktas iväg för återvinning
- Fundamenten grävs upp till 1 m under markytan, betong krossas och deponeras
- Kvarlämnade håligheter i marken fylls igen med grus och matjord
- Internt elnät grävs upp, demonteras och återvinns
- Transformatorer tas bort och återvinns
- Vägar lämnas kvar
- Övriga uppställningsytor och upplag återställs

Kostnaden för nedmontering av vindkraftsanläggningen beräknas i dagens kostnads- och penningvärde bli cirka 800 000 kr per vindkraftverk.

Yttranden

I inkomna yttranden framförs bland annat följande:

Försvarsmakten har inget att erinra.

Byggnadsnämnden i Kristianstads kommun tillstyrker på delegation av Kommunfullmäktige att tillstånd beviljas för vindkraftverk i enlighet med ansökan. Med hänsyn till landskapsbilden är det angeläget att exploatören väljer verk av samma fabrikat och utseende som de befintliga.

Den föreslagna etableringen är förenlig med rekommendationerna i kommunens vindbruksplan och den strider inte mot kommunens översiktsplan. Andrahandsyrkandet förordas då vindkraftverken i detta alternativ är av samma storlek som de redan uppförda vindkraftverken. Även förstahandsyrkandet får med hänsyn till den ökade energinyttan anses som acceptabelt då det är tveksamt att höjdskillnaden på 10 meter kommer att vara märkbar.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden anser att ansökan kan bifallas och förespråkar att tillstånd ges till förstahandsyrkandet enligt ansökan. Villkor bör sättas som innebär att hinderbelysningen ska avskärmas och ljusintensiteten ska reduceras på natten så mycket som gällande lagstiftning medger samt att det är viktigt att sträva efter att påverka grundvattenytan i minsta möjliga utsträckning.

Länsstyrelsens yttrande

Den planerade vindkraftsanläggningen har verksamhetskod 40.100 enligt bilagan till förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

Miljökonsekvensbeskrivning

Länsstyrelsen finner att den miljökonsekvensbeskrivning som bifogats ansökan är tillräcklig i förhållande till verksamhetens miljöpåverkan och de krav som framgår av 6 kap miljöbalken.

Tillåtlighet

Kommunens tillstyrkande

Av 16 kap 4 § miljöbalken framgår att tillstånd till en anläggning för vindkraft endast får ges om kommunen där anläggningen avses att uppföras har tillstyrkt det.

Byggnadsnämnden i Kristianstads kommun har på delegation från Kommunfullmäktige i yttrande framfört att anläggningen kan tillstyrkas, varför ansökan kan prövas i sak.

Lokalisering och planfrågor

Enligt 2 kap 6 § miljöbalken ska det för en verksamhet eller åtgärd som tar i anspråk ett mark- eller vattenområde väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön, i den utsträckning det inte kan anses orimligt enligt 2 kap 7 § samma balk.

Av 2 kap 6 § miljöbalken framgår också att vid tillståndsprövning enligt 9 kap ska bestämmelserna i 3 och 4 kap tillämpas endast i de fall som gäller ändrad användning av mark- eller vattenområden.

Verksamheten kommer att ta ny mark i anspråk och innebär således en ändrad markanvändning, varför 3 och 4 kap miljöbalken ska tillämpas vid denna prövning.

Enligt 3 kap 1 § miljöbalken ska mark- och vattenområden användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företräde ska ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning.

Av 3 kap 6 § miljöbalken framgår att mark- och vattenområden som har betydelse från allmän synpunkt på grund av deras naturvärden eller kulturvärden eller med hänsyn till friluftslivet ska så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön. Är området av riksintresse för angivna ändamål följer av paragrafens andra stycke att det ska skyddas mot åtgärder med sådan verkan som avses i första stycket.

Området omfattas inte av någon detaljplan eller några områdesbestämmelser.

Det är i första hand kommunens ansvar att genom avvägningar i den översiktliga planeringen verka för att etableringsområden för vindkraft lokaliseras på ett sätt som inte leder till för stora intrång i värdefulla natur- och kulturmiljöer och som är förenlig med bestämmelser om hushållning med mark och vatten. Översiktsplanen är av central betydelse för tillämpningen av hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap miljöbalken. Kommunens gällande översiktsplan, antagen den 9 oktober 1990 nämner inget om vindkraft. Länsstyrelsen finner därmed att verksamheten inte strider mot kommunens översiktsplan.

I kommunens vindbruksplan, antagen den 9 december 2008, är två av verken belägna inom eller på gränsen till A-område, vilket innebär område som prioriteras för större vindkraftsetableringar. Ett av verken är placerade utanför, eller på gränsen till detta område, i C-område. Enligt Stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande föreslås detta område bli B-område i den reviderade vindbruksplanen.

Vindkraftverken placeras i anslutning till ett riksintresseområde för naturvård enligt 3 kap 6 § miljöbalken benämnt "N 64 a: Helgeåns nedre lopp". Området rymmer olika naturtyper som t ex omfattande bladvassfält, buskmarker samt även slättermark. Inom området finns viktiga häckningslokaler för bl a vadare. Av de fågelarter som bedöms som hotade, sällsynta och hänsynskrävande kan nämnas ängshök, brun kärrhök och tornfalk. Detta område är också en viktig rastlokal för vadare, änder och gäss.

Samma område är även ett så kallat Ramsarområde som är en internationell konvention vilken syftar till att skydda livsmiljön för våtmarksfåglar och det hållbara utnyttjandet av våtmarker. Normalt sett har Ramsarområden så specifikt uttalade värden för häckande och sträckande våtmarksfåglar att de inte kan komma ifråga för vindkraftsetableringar. Av den utredning som bolaget

genomfört avseende påverkan på fågellivet i området framgår att vindkraftverken troligen inte kommer att innebära någon större påverkan. Enligt Länsstyrelsens bedömning kommer inte vindkraftverken, enligt något av alternativen, att påtagligt skada syftet med riksintresset eller Ramsarområdet. Vindkraftverken får anses vara placerade så att ändamålet kan uppnås med minsta intrång och olägenhet för miljön.

Vindkraftverkens placering är i anslutning till ett riksintresseområde för kulturmiljö enligt 3 kap 6 § miljöbalken, benämnt "K17: Araslövs farmer". Vindkraftverken kommer att vara synliga från riksintresseområdet. Länsstyrelsen bedömer att värdekärnan i riksintresseområdet inte kommer att påtagligt skadas av vindkraftverken enligt något av alternativen i ansökan.

Enligt den vindenergiartering som gjorts vid Uppsala universitet (den så kallade MIUU-modellen) uppgår medelvinden på 72 meters höjd i detta område till cirka 6,7 meter per sekund. Av Energimyndighetens vindenergikriterier för att utse områden av riksintresse för vindbruk, enligt 3 kap 8 § miljöbalken, framgår att medelvinden ska vara minst 6,5 meter per sekund. Enligt Länsstyrelsens bedömning får området anses ha sådana egenskaper att det är lämpligt för energiproduktion med vindkraft, även om det inte är av riksintresse för detta ändamål.

Skillnaden i totalhöjd på vindkraftverken i de olika alternativen i ansökan uppgår till 10 meter. Länsstyrelsen anser inte att skillnaderna i totalhöjd är avgörande för landskapsbildspåverkan i det storskaliga landskapet det här är fråga om. För att området ska utnyttjas optimalt bör därför höga vindkraftverk väljas. Avståndet till den närmsta vindkraftsanläggningen vid Önnestad uppgår till cirka 3,2 km. Mellan anläggningarna ligger tätorten Önnestad. Enligt Länsstyrelsens bedömning får avståndet anses vara tillfredsställande långt för att anläggningarna ska upplevas som tydligt åtskilda. Påverkan på landskapsbilden är i detta fall, med avseende på anläggningarnas storlek, storleken på vindkraftverken och avståndet mellan anläggningarna, inte så stor att vindkraftverken inte kan tillåtas av dessa skäl.

Närmaste bostadshus är beläget cirka 580 meter från närmsta vindkraftverk i samtliga alternativ i ansökan. Av Miljööverdomstolens dom i mål nr M 9178-02 framgår att en generellt angiven avståndsgräns mellan vindkraftverk och bostäder endast är en riktlinje för bedömningen och att de faktiska förhållandena i varje

enskilt fall är avgörande. Det är heller inte vindkraftverkens storlek i sig utan de störningar som de kan medföra som ska bedömas. Enligt Länsstyrelsens bedömning är inverkan på landskapsbilden måttlig. Bolaget har i miljökonsekvensbeskrivningen visat att såväl buller som skuggnivåer inte bör innebära en sådan störning för de närboende att anläggningen inte kan tillåtas.

Motivering av villkor

Kunskapskravet

Av 2 kap 2 § miljöbalken framgår att alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd ska skaffa sig den kunskap som behövs med hänsyn till verksamheten eller åtgärdens art och omfattning för att skydda människors hälsa och miljön mot skada eller olägenhet. Detta gäller under förutsättning att det inte kan anses orimligt enligt 2 kap 7 § samma balk.

Bolaget har i handlingarna visat hur verksamheten ska kunna bedrivas på ett miljömässigt godtagbart sätt i förhållande till hänsynsreglerna och visat att man besitter tillräcklig kunskap för att driva verksamheten samt för att skydda människors hälsa och miljön mot skada och olägenhet.

Försiktighetsmått

Alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd ska enligt försiktighetsprincipen i 2 kap 3 § miljöbalken utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön, under förutsättning att det inte kan anses orimligt att uppfylla dem enligt 2 kap 7 § samma balk. I samma syfte ska vid yrkesmässig verksamhet användas bästa möjliga teknik.

Det allmänna villkoret omfattar det som bolaget åtagit sig i ansökningshandlingarna, inklusive kompletteringar, och som inte regleras av andra villkor eller bestämmelser i tillståndet.

Vindkraftverkens totalhöjd får inte överstiga 150 meter över mark, vilket överensstämmer med vad bolaget föreslagit. För att inte påverka landskapsbilden och trafiksäkerheten mer än nödvändigt bör reklam, med undantag för företagslogotyp på maskinhuset, inte tillåtas på anläggningen.

Av den praxis som vuxit fram genom ett flertal domar från Miljööverdomstolen framgår att den ekvivalenta ljudnivån från vindkraftsanläggningar normalt inte får överstiga 40 dBA utomhus vid bostäder. Ekvivalent ljudnivå beräknas som ett medelvärde under en viss tidsperiod. Vid kontrollmätning kan korta, upprepade, mätperioder användas. De ljudberäkningar som redovisas anger kumulativ ljudpåverkan tillsammans med vindkraftverken på fastigheterna Isgrannatorp 8:1, Önnestad 103:1 och 31:12. Enligt ljudberäkningarna bedöms begränsningsvärdet kunna innehållas. Villkoret fastställs i huvudsak enligt vad bolaget föreslagit.

Immissions- och emissionsmätningar, inklusive beräkning, ger enligt Länsstyrelsens bedömning liknande resultat varför verksamhetsutövaren ges möjlighet att välja metod. Ansökningshandlingarna beskriver den kumulativa ljudpåverkan från de sökta och de befintliga vindkraftverken på fastigheterna Isgrannatorp 8:1, Önnestad 103:1 och 31:12. Handlingarna beskriver även att ljudoptimering av de tillkommande vindkraftverken kan bli nödvändig för att begränsningsvärdena ska kunna innehållas. Kontroll och redovisning av begränsningsvärde för ljud ska omfatta den sammanlagda ljudpåverkan från den befintliga anläggningen på fastigheterna Isgrannatorp 8:1, Önnestad 103:1 och 31:12 och de tillkommande vindkraftverken.

Immissionsmätningar ska genomföras enligt Elforsk rapport 98:24, "MÄTNING AV BULLERIMMISSION FRÅN VINDKRAFTVERK" eller motsvarande metod som rekommenderas av Naturvårdsverket.

Emissionsmätningar ska utföras enligt IEC 61400-11 eller motsvarande metod som rekommenderas av Naturvårdsverket. Beräkningen, enligt Naturvårdsverket rekommenderad metod, ska sedan göras för medvindsförhållanden med resultatet från emissionsmätningen som källljudnivå. Emissionsmätning ska göras för minst två vindkraftverk. Om medelvärdet av dessa mätningar överstiger det källljud som angetts i ansökningshandlingarna ska mätningar utföras av samtliga verk anläggningen omfattar.

Av ett flertal domar från Miljööverdomstolen har en praxis avseende rörliga skuggor vuxit fram vilket innebär att rörliga skuggor inte får överstiga åtta timmar per år eller 30 minuter per dygn vid störningskänslig plats i anslutning till bostäder. Som störningskänslig plats räknas uteplats, eller en yta på 25 m², i anslutning till bostäder som används för t ex rekreation, vila eller arbete. Länsstyrelsen anser att det är ett rimligt villkor för att undvika olägenheter av

betydelse på grund av rörliga skuggor.

Den skuggberäkning som redovisas i miljökonsekvensbeskrivningen anger kumulativ skuggbildning tillsammans med vindkraftverken på fastigheterna Isgrannatorp 8:1, Önnestad 103:1 och 31:12. Enligt skuggberäkningen kommer den mest utsatta bostaden, teoretiskt, att kunna skuggas maximalt 56 timmar per år för förstahandsyrkandet i ansökan. Om besvärande skuggkastning uppstår på bostäder bör åtgärder vidtas för att reducera skuggstörningen. De vindkraftverk som kan bidra till att bilda rörliga skuggor överstigande åtta timmar per år eller 30 minuter per dygn vid bostäder ska förses med utrustning som möjliggör avstängning av verken vid solig väderlek, vilket bolaget åtagit sig i ansökan. Verken ska även förses med utrustning som loggar antalet timmar och minuter per dygn skuggning sker så att en uppföljning av villkoret möjliggörs. Mätning och registrering ska utföras för de bostäder som teoretiskt kan utsättas för rörliga skuggor överstigande 8 timmar per år eller 30 minuter per dygn. Villkoret omfattar den kumulativa tiden, vilket överensstämmer med vad bolaget har åtagit sig i ansökningshandlingarna.

För att minimera risken för olägenheter på grund av hinderbelysningen på vindkraftverken ska belysningen dimmas ned och avskärmas så mycket som gällande föreskrifter om hinderbelysning medger. För blinkande ljus kan en synkroniserad blinkning förespråkas ur störningshänseende. Tillsynsmyndigheten ges dock möjlighet att bestämma i vilken utsträckning synkronisering av hinderbelysningen ska ske.

Villkoret avseende kemiska produkter fastställs i huvudsak enligt vad bolaget föreslagit.

Vid läns-pumpning av vatten från schakt- och anläggningsarbete finns risk för att jordpartiklar följer med det pumpade vattnet. Bortpumpade jordpartiklar kan påverka recipienten negativt samt leda till igensättning av rörledningar. Om pumpning av vatten sker vid anläggande av vindkraftsanläggningen ska åtgärder vidtas som förhindrar avsättning av sediment i ledningar och vattendrag.

När vindkraftverken är uppförda ska monteringsplatser, uppställningsplatser och liknande platser återställas så att området ser välvårdat ut. Normalt bör detta göras i samband med anläggningsarbetena eller i vart fall inom ett år från det att anläggningsarbetena avslutats. I de fall inte hela anläggningen enligt tillståndet uppförs

samtidigt ska återställning ske i de delar som uppförts. Det ska i de fallen ske senast ett år efter anläggningsarbetenas avslutande på respektive plats inom verksamhetsområdet. Tillsynsmyndigheten ges möjlighet att bestämma i vilken utsträckning området ska återställas. Uppställnings- och monteringsplatser som behövs för drift och underhåll behöver dock inte återställas.

Området ska återställas när anläggningen, eller del av anläggningen, tas ur drift. Det överensstämmer med vad bolaget har åtagit sig i ärendet. Tillsynsmyndigheten ges dock möjlighet att bestämma i vilken utsträckning området ska återställas.

För verksamheten ska det finnas ett kontrollprogram. Eftersom kontrollprogrammet bl a ska beskriva hur villkoren efterlevs ska programmet tas fram och redovisas för tillsynsmyndigheten senast i samband med att anläggningsarbetena påbörjas. Om förändringar sker i verksamheten eller i uppföljningen av verksamheten ska kontrollprogrammet uppdateras i de delarna och redovisas för tillsynsmyndigheten. Med förändringar avses inte tillståndspliktiga ändringar av verksamheten.

Av ansökan framgår att bästa möjliga teknik används och att bolaget avser att genomföra den kontroll som krävs, vidta de skyddsåtgärder och försiktighetsmått som verksamheten kräver samt att ansvara för att eventuella skador på miljön blir avhjälpna.

Hushållning och kretslopp

Kretsloppsprincipen i 2 kap 5 § miljöbalken innebär att bolaget ska hushålla med råvaror och energi samt utnyttja möjligheterna till återanvändning och återvinning, under förutsättning att det inte kan anses orimligt enligt 2 kap 7 § samma balk.

I "Miljöbalken. En kommentar. Del 1, B Bengtsson m fl" beskrivs hur 2 kap 5 § miljöbalken kan tolkas. För energins del betonas vikten av effektiv energianvändning och ökad hushållning varvid förnybara energikällor i många fall innebär den bästa hushållningen och att energisystemet bör kretsloppsanpassas. Förnybara energikällor, som t ex vindkraft, kan uppfattas som en naturlig konsekvens från hushållningssynpunkt.

Enligt Länsstyrelsens bedömning bör produktionen av förnybar el vara så effektiv

som möjligt i förhållande till dess konsekvenser för omgivningen. I Skåne finns ett så begränsat antal platser med tillräckligt långa avstånd till bostäder och intresseområden av bevarandekaraktär, att särskilda krav bör ställas på att utnyttja möjliga områden för vindkraft optimalt. Detta måste innebära att man jämför vindkraftverkens produktionsförmåga i förhållande till dess konsekvenser. Vindkraftverken i ansökan har en hög effekt i förhållande till den fysiska storleken. Länsstyrelsen bedömer att de tre tillkommande vindkraftverken inte medför oacceptabla konsekvenser för människors hälsa eller miljön och att området optimeras från hushållningssynpunkt.

Produktval

Enligt 2 kap 4 § miljöbalken ska alla som bedriver en verksamhet undvika att använda eller sälja sådana kemiska produkter eller varor som kan befaras medföra risker för människors hälsa eller miljön, om de kan ersättas med mindre farliga, under förutsättning att det inte kan anses orimligt enligt 2 kap 7 § samma balk.

Bolaget har i ansökan åtagit sig att använda de oljor och smörjmedel som är minst skadliga för miljön, förutsatt att de för driften nödvändiga kvalitetskraven uppfylls.

Igångsättningsstid

Tillståndet ska ha tagits i anspråk senast fem år efter det att beslutet vunnit laga kraft, vilket överensstämmer med vad bolaget har angivit i ärendet. Tillståndet förfaller i de delar som inte tagits i anspråk vid denna tidpunkt.

Tidsbegränsning av tillståndet

Av 16 kap 2 § första stycket miljöbalken framgår att tillstånd enligt balken får lämnas för begränsad tid. Ett tillstånd som inte är tidsbegränsat enligt miljöbalken gäller, som huvudregel, för all framtid. Endast villkoren kan omprövas. Detta hindrar således kommunen att planera för framtida ändrad markanvändning inom området. Utvecklingen inom vindkraft går fort där vindkraftverkens effekt och energiproduktion ökar utan att konsekvenserna i form av buller och rörliga skuggor ökar.

Etablering av vindkraftverk i ett område som inte planlagts genom detaljplan bör enligt Länsstyrelsens uppfattning därför alltid tidsbegränsas. Den snabba tekniska utvecklingen av vindkraftverk möjliggör ett effektivare utnyttjande av tillgänglig vindresurs, vilket är ytterligare ett skäl för tidsbegränsning. Den tekniska

livslängden för ett vindkraftverk beräknas till cirka 20-25 år. Området ska vara fullständigt återställt senast när tillståndet löper ut, det vill säga 30 år efter det att tillståndet vunnit laga kraft.

Ekonomisk säkerhet

Av 16 kap 3 § första stycket miljöbalken framgår att ett tillstånd enligt balken får för sin giltighet göras beroende av att den som avser att bedriva verksamheten ställer säkerhet för kostnaderna för de återställningsåtgärder som verksamheten kan föranleda. Av andra stycket framgår att en säkerhet ska godtas om den visas vara betryggande för sitt ändamål. Säkerhet kan ställas efterhand enligt en plan som vid varje tid tillgodoser det aktuella behovet av säkerhet.

Länsstyrelsen anser att säkerheten ska omfatta alla kostnader för återställande som framgår av tillståndet. Det innebär att säkerheten, förutom nedmontering av vindkraftverken, måste omfatta borttagandet av fundament, vägar och elkablar eftersom möjligheten att meddela närmare villkor för områdets återställande är delegerat till tillsynsmyndigheten. Av ansökan framgår att kostnaderna för återställande uppgår till 800 000 kronor per verk. Länsstyrelsen håller med bolaget att en successiv uppbyggnad av säkerheten, i enlighet med det som bolaget har föreslagit kan godtas.

Samlad bedömning

Länsstyrelsen finner vid en samlad bedömning, under förutsättning att nödvändiga skyddsåtgärder vidtas, att verksamheten kan bedrivas utan att olägenhet av väsentlig betydelse uppstår. Den planerade verksamheten bedöms inte strida mot nationella, regionala och lokala miljömål. Länsstyrelsen finner att hinder inte heller föreligger enligt miljöbalkens hänsyns- och tillåtlighetsregler mot att bevilja bolaget tillstånd enligt förstahandsyrkandet i ansökan.

Miljöprövningsdelegationens bedömning

Miljöprövningsdelegationen delar Länsstyrelsens bedömning att tillstånd kan ges enligt förstahandsyrkandet i ansökan. Miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller ställda krav. Villkor ska fastställas i enlighet med det som Länsstyrelsen har föreslagit.

Beslut i ärendet har fattats av Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Skåne län. I beslutet har deltagit Cecilia Giese Hagberg, ordförande och Göran Fagerström, miljöszaklig. Föredragande har varit Stefan Fahlstedt, Länsstyrelsens miljöavdelning.

Cecilia Giese Hagberg

Göran Fagerström

Stefan Fahlstedt

Bilaga

Karta

Beslut om kungörelsedelgivning samt hur man överklagar

Kopia

Naturvårdsverket

Försvarmakten, Högkvarteret, 107 85 Stockholm

Trafikverket, Box 543, 291 25 Kristianstad

Aktförvararen

Kristianstads kommun, 291 80 Kristianstad

Stadsbyggnadsförvaltningen, 291 80 Kristianstad

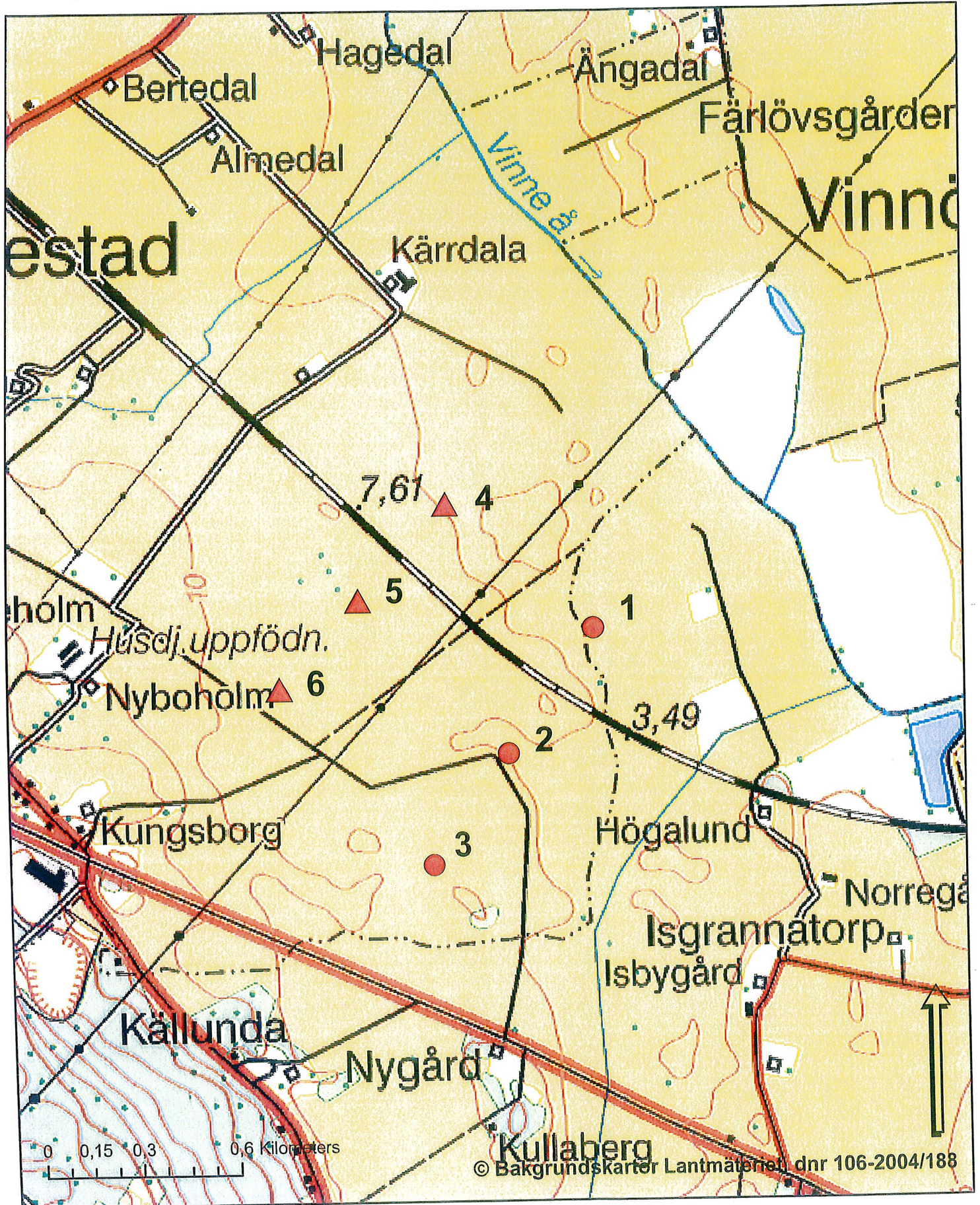
Miljökontoret, 291 80 Kristianstad

Miljöprövningsdelegationen (CGH, GF)

Miljöavdelningen (IV, SF)

Akten

Bilaga 1 Vindkraftverkens placering

- Uppförda vindkraftverk
- ▲ Tillkommande vindkraftverk

Hur man överklagar - dom i mål som har överklagats till mark- och miljödomstolen

Den som vill överklaga mark- och miljödomstolens dom ska göra detta skriftligen. Skrivelsen ska skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen. Överklagandet prövas av Mark- och miljööverdomstolen vid Svea hovrätt.

Överklagandet ska ha kommit in till mark- och miljödomstolen inom tre veckor från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Mark- och miljööverdomstolen fordras att prövningstillstånd meddelas. Mark- och miljööverdomstolen lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står mark- och miljödomstolens avgörande fast.

Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Mark- och miljööverdomstolen varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om

1. den dom som överklagas med angivande av mark- och miljödomstolens namn, datum för domen samt målnummer,
2. den ändring av mark- och miljödomstolens dom som klaganden vill få till stånd,
3. grunderna (skälen) för överklagandet,
4. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
5. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Skriftliga bevis som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet.

Till överklagandet ska bifogas lika många kopior av skrivelsen som det finns motparter i målet. Har inte klaganden bifogat tillräckligt antal kopior, framställs de kopior som behövs på klagandens bekostnad.

Ytterligare upplysningar lämnas av mark- och miljödomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.